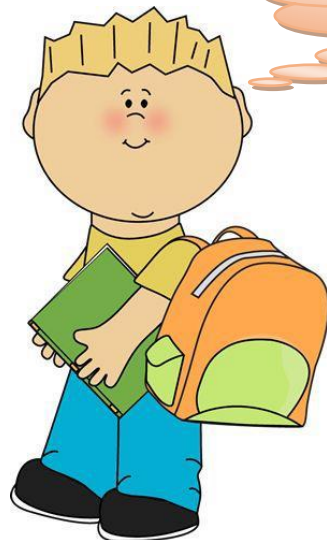

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΚΥΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Αυτό το έντυπο σχεδιάστηκε με σκοπό να σε βοηθήσει να κατανοήσεις καλύτερα ορισμένα από τα μνημεία που θα δεις κατά τη διάρκεια της περιήγησής σου στην Αντίκυρα. Θα καταλάβεις, λοιπόν, πως η πόλη έχει μία μακρά ιστορία στο παρελθόν και μέσα από την περιήγηση αυτή θα κατανοήσεις καλύτερα και το παρόν.

Λοιπόν, ξεκινάμε;

Το φυλλάδιο αυτό είναι του /της.....
που επισκέφθηκε την ΑΝΤΙΚΥΡΑ στις.....του 201...

Η ΑΝΤΙΚΥΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Η ιστορία της Αντίκυρας ξεκινάει από πολύ παλιά. Τα αρχαιολογικά δεδομένα αποδεικνύουν την κατοίκηση της αρχαίας πόλης από τους προϊστορικούς χρόνους ως το 620 μ.Χ., όταν καταστράφηκε από σεισμό, και αναδεικνύουν έναν σημαντικό πολιτισμό.

Τα σκαλοπάτια του οχυρωματικού πύργου. Φωτό Θ.Σ.

Τμήμα της οχύρωσης της αρχαίας πόλης σώζεται μεταξύ άλλων στην τοποθεσία «Παλάτια». Σημαντικά είναι και τα ερείπια των ναών της Αθηνάς (6ος- 5ος π.Χ. αιώνας) στην κορυφή του λόφου του Σιρού, και της Αρτέμιδος στην περιοχή της Κεφαλής. Επίσης, γνωρίζουμε την ύπαρξη ναού αφιερωμένου στον Ποσειδώνα, θεάτρου και δύο γυμναστηρίων, ωστόσο κανένα από τα κτήρια αυτά δεν σώθηκε.

Τα ερείπια του ναού της Αθηνάς από νοτιοδυτικά (φωτό Α.Σ.)

Το μέγαλο αγάλμα της Αθηνάς με κόκκινα χρώματα, μάσκες και χείλη, που ήταν χάλκινο (Πύναξ Αρχαιολογικού Μουσείου, φωτο Α.Σ.)

Ο ναός της Αρτέμιδας Ειλειθυίας.

Γύρω στα τέλη του 3ου αιώνα π.Χ. η Αντίκυρα έκοψε δικό της νόμισμα. Όπως συνέβαινε συχνά στην αρχαιότητα, το νόμισμα της πόλης απεικόνιζε τις θεότητες των οποίων υπήρχε και ναός στην πόλη.

Σχέδιο του νομίσματος της Αντίκυρας στη Νομισματική Συλλογή του Βερολίνου.

- Ποιες θεότητες παριστάνονται στο νόμισμα της Αντίκυρας;
- Ποια στοιχεία σε οδήγησαν να το καταλάβεις;
- Μπορείς να διαβάσεις την επιγραφή;

.....

.....

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ - Ο ΕΛΛΕΒΟΡΟΣ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ

Στην αρχαιότητα, οι κάτοικοι της Αντίκυρας έπλασαν ιστορίες και μύθους για την ίδρυση της πόλης. Διηγούνται ότι ιδρυτής της πόλης ήταν ο ήρωας **Αντικυρέας**, ο οποίος θεράπευσε τον Ηρακλή με **το φυτό ελλέβορο**, το φαρμακευτικό βότανο που φύεται στα βουνά της περιοχής, από τη μανία που του έστειλε η Ήρα και τον είχε οδηγήσει να σκοτώσει τη γυναίκα του και τα παιδιά του.

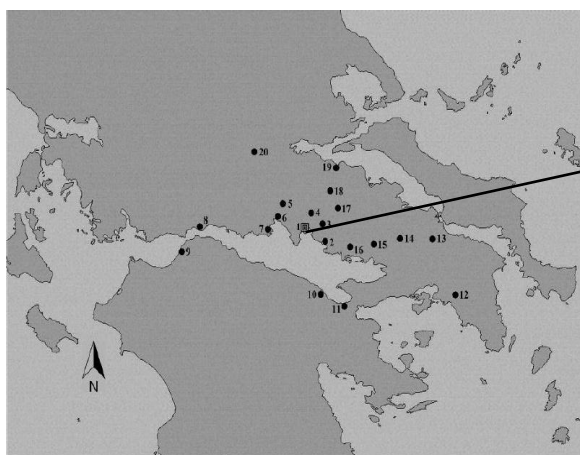
Ελλέβορος ο μέλας ή Helleborus Niger

Χάρis στον ελλέβορο, ο οποίος στην αρχαιότητα θεωρούταν φάρμακο για διάφορες ασθένειες όπως η τρέλα, η Αντίκυρα έγινε διάσημη ανά τους αιώνες και γνώρισε πολύ σημαντική κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Από τα Ελληνιστικά ήδη χρόνια είχε γίνει ένα διεθνούς φήμης θεραπευτικό κέντρο, στο οποίο συνέρρεαν πλούσιοι συγκλητικοί από τη Ρώμη και εύποροι πολίτες από ολόκληρη την αυτοκρατορία.

ΚΙ ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ

Αν κάποιος έλεγε ανοησίες η συνηθισμένη αντίδραση ήταν «Πίθ' ελλέβορον» ή «Αντικύρας σοι δει», δηλαδή «Πιές ελλέβορο να συνέλθεις» και «Σου χρειάζεται Αντίκυρα», κάτι αντίστοιχο με τη νεότερη έκφραση «είσαι για το Δαφνί».

Ο ελλέβορος μπορεί να έκανε διάσημη την Αντίκυρα, όμως η **γεωγραφική της θέση** φαίνεται να καθόρισε την οικιστική και οικονομική της εξέλιξη και την ιστορία της, ώστε να γίνει η μεγαλύτερη και ισχυρότερη πόλη στη βόρεια ακτή του Κορινθιακού. Αν επισκεφτείτε την Αντίκυρα και παρατηρήσετε τον ασφαλή όρμο της, θα καταλάβετε το δίχως άλλο γιατί ο τόπος αυτός ήταν ένα **σημαντικό εμπορικό λιμάνι** από την αρχαιότητα.

Χάρτης της περιοχής του Κορινθιακού με πόλεις που σχετίζονταν με την Αντίκυρα.

-Αναγνώρισε όσες μπορείς και σημείωσε τα ονόματά τους.

Το χέρι με πλοίο του πήλινου αγάλματος, ίσως προσομοίωση ναυτικής νίκης.
Φωτό Κώστας Ξενικάκης

-Πρόσεξε το ομοίωμα του πλοίου στο χέρι.
Τι νομίζεις ότι μπορεί να σημαίνει;

Η ΑΝΤΙΚΥΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Στην αρχή των βυζαντινών χρόνων, στην περίοδο που ονομάζουμε πρωτοβυζαντινή (4ος-7ος αι.), ο διάλογος με την αρχαιότητα και τη ρωμαϊκή παράδοση ήταν έντονος αλλά με το πέρασμα των αιώνων ο βυζαντινός πολιτισμός διαμόρφωσε τα δικά του χαρακτηριστικά. Κατά την περίοδο αυτή η Αντίκυρα συνεχίζει την έντονη εμπορική δραστηριότητα, αποκτά επαφές με τα μεγάλα λιμάνια της αυτοκρατορίας και φτάνει σε μεγάλη ακμή.

Ο αμφορέας αποτελούσε το βασικότερο μέσο διακίνησης υγρών (κρασί, λάδι) ή και στερεών (όσπρια) προϊόντων ήδη από την αρχαιότητα. Οι αμφορείς (αμφί + φέρω) έχουν κατά κανόνα δύο αντιδιαμετρικά τοποθετημένες λαβές για να διευκολύνουν τη μεταφορά και τη φόρτωση-εκφόρτωση τους σε πλοία ή άλλα μεταφορικά μέσα. Η μαρτυρία τους είναι πολύτιμη καθώς μας παρέχουν πληροφορίες για το εμπόριο και τους δρόμους του, την οικονομία, τις σχέσεις μεταξύ απομακρυσμένων περιοχών,

τη διακίνηση αγαθών, την ακτινοβολία κεραμικών εργαστηρίων και αγροτικών προϊόντων.

Από τους αμφορείς και άλλα αρχαιολογικά ευρήματα της Αντίκυρας συμπεραίνουμε ότι η πόλη είχε εμπορικές και όχι μόνο επαφές με το Ανατολικό Αιγαίο, τις Μικρασιατικές ακτές και τη Βόρεια Αφρική. Ιδιαίτερη σημασία έχει ένα μικρό αγγείο, η **ευλογία**, για το αγιασμένο νερό, λάδι ή και χώμα που φέρνει μαζί του ένας προσκυνητής από τη Μ. Ασία.

Από ποιο υλικό είναι κατασκευασμένη η ευλογία;

.....

Πως είναι διακοσμημένη;

.....

Για ποιο λόγο νομίζεις;

.....

-Για ποιο λόγο νομίζεις δεν είναι διακοσμημένος ο 1^{ος} αμφορέας;

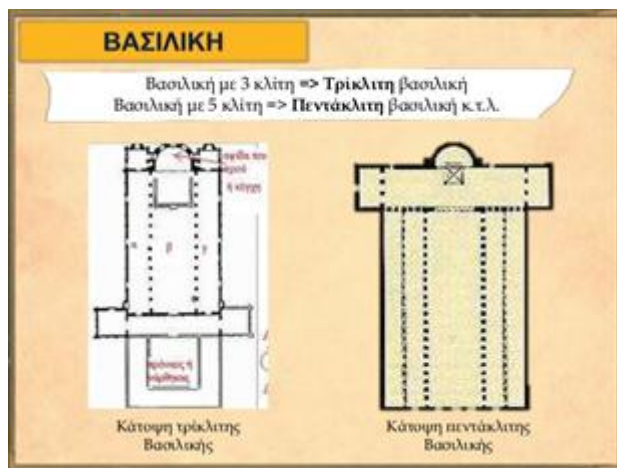
-Ο 2^{ος} αμφορέας έχει κοχύλια κολλημένα επάνω του. Γιατί;

-Εμείς σήμερα τι χρησιμοποιούμε για τη μεταφορά και την αποθήκευση προϊόντων;

Η ΑΝΤΙΚΥΡΑ ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΖΕΤΑΙ ΚΑΙ ΧΤΙΖΕΙ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΗΣ

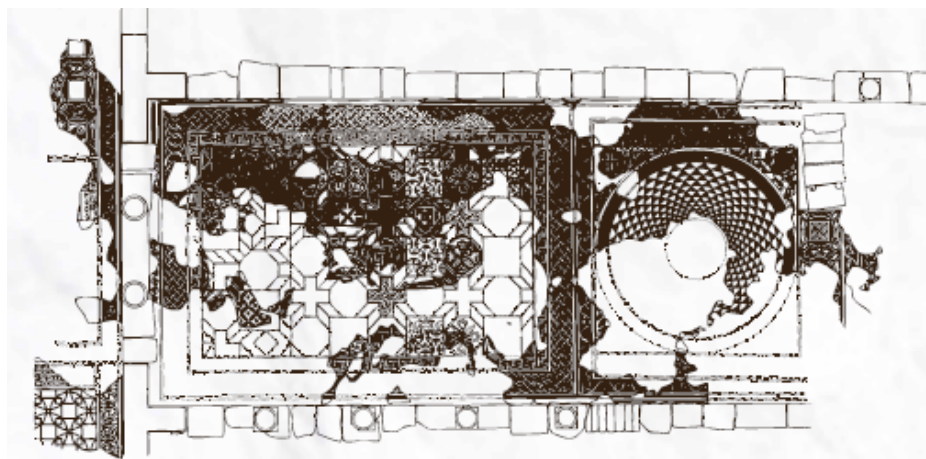
Με το πέρασμα των αιώνων η θρησκεία άλλαξε, οι άνθρωποι έπαψαν να λατρεύουν το ελληνικό πάνθεον και επικράτησε ο χριστιανισμός. Έτσι, στις αρχές του 6ου αι, στο κέντρο της ρωμαϊκής αγοράς χτίζεται ο παλαιοχριστιανικός ναός της Αντίκυρας που ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο της πεντάκλιτης Βασιλικής, τον παλαιότερο τύπο χριστιανικών ναών.

Πρόκειται για μια επιμήκη ορθογώνια αίθουσα που χωρίζεται εσωτερικά σε τρία ή πέντε κλίτη από δύο ή περισσότερες σειρές κίονων ή πεσσών(τρίκλιτη, πεντάκλιτη), καταλήγοντας στην ανατολική πλευρά στην αψίδα (κόγχη) του ιερού. Το ιερό Βήμα καταλάμβανε το ένα τρίτο του κυρίως ναού και χωριζόταν από αυτόν με κιονίσκους και μαρμάρινες ανάγλυφες πλάκες, τα θωράκια. Ο δυτικός χώρος πριν τον κυρίως ναό ονομαζόταν νάρθηκας, στον οποίο στέκονταν οι κατηχούμενοι και οι μετανοούντες. Ο νάρθηκας επικοινωνούσε με τον κυρίως ναό με θύρες που υπήρχαν στα μεσαία κλίτη. Οι βασιλικές στον ελλαδικό χώρο έχουν συνήθως ξύλινη στέγη.

Βασιλική της Αχειροποιήτου(5ος αι.), Θεσσαλονίκη.

Η βασιλική είναι ένα δημόσιο κτήριο που χρησιμοποιούνταν στην αρχαία Ρώμη ως χώρος δημοσίων συνεδριάσεων, εμπορικών συναλλαγών αλλά και ως δικαστήριο. Από τον 4ο αιώνα η βασιλική προσαρμόστηκε στις ανάγκες λατρείας των χριστιανών και αποτέλεσε για πολλούς αιώνες τον κυριότερο αρχιτεκτονικό τύπο εκκλησιαστικού κτηρίου, τόσο στην Ανατολή όσο και στη Δύση. Οι Ρωμαίοι παρέλαβαν αυτόν τον κτηριακό τύπο από τους Έλληνες. Τέτοιο κτήριο ήταν η «Βασίλειος Στοά» των Αθηνών, η οποία ονομάστηκε έτσι προς τιμή του άρχοντος βασιλέως. Από αυτόν πήρε και το όνομα βασιλική. Οι χριστιανοί ονόμασαν τους ναούς αυτούς βασιλικές διότι σε αυτές λατρευόταν ο Βασιλεύς Χριστός.

Κάτοψη της πρωτο-βυζαντινής βασιλικής της Αντίκυρας.

Βρισκόμαστε μπροστά στη βασιλική της Αντίκυρας. Παρατήρησε προσεκτικά το μνημείο και στη συνέχεια προσπάθησε να απαντήσεις-με τη βοήθεια και των συνοδευτικών κειμένων- στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Πότε τοποθετείται χρονικά η κατασκευή της; Γιατί νομίζεις ότι κατασκευάστηκε; Σημείωσε τα μέρη του ναού που αναγνωρίζεις.

Ποιο συμπέρασμα βγάζεις-μελετώντας ιδιαίτερα το τρίτο κείμενο-για τις σχέσεις μεταξύ των πολιτισμών;

Μπορείς να αναγνωρίσεις τα αρχιτεκτονικά μέλη του ναού που σώθηκαν; Πως είναι διακοσμημένα;

Στην κατασκευή του ναού χρησιμοποιήθηκε και υλικό από κτίσματα της αρχαιότητας, καθώς και βάθρα αγαλμάτων με επιγραφές. Αναζήτησε στο χώρο ένα τέτοιο. Για ποιο λόγο πιστεύεις ότι το έκαναν αυτό οι χριστιανοί της εποχής εκείνης;

Ποιες τέχνες νομίζεις ότι συνεργάστηκαν για τη δημιουργία της βασιλικής;

Παρατήρησε προσεκτικά το ψηφιδωτό δάπεδο της βασιλικής. Με ποιες παραστάσεις - θέματα είναι διακοσμημένο;

Στο νάρθηκα του ναού θα διακρίνεις τρεις αφιερωματικές επιγραφές με τα ονόματα των δωρητών που ενίσχυσαν οικονομικά την οικοδόμησή του. Μία από αυτές βλέπεις παρακάτω. Μπορείς να διαβάσεις τι γράφει;

Οι αφιερωματικές επιγραφές είναι πολύ συχνές στα ψηφιδωτά. Εκφράζουν ευχαριστίες ή την εκπλήρωση ευχών, όπως για την υγεία του δωρητή και της οικογένειάς του.

Για ποιο λόγο πιστεύεις πως ψηφοθετήθηκε;

Γνωρίζεις κάτι αντίστοιχο σήμερα; Παρατήρησε τις αγιογραφίες στους τοίχους ενός σημερινού ναού.

Οι αρχαιολόγοι βρήκαν πεσμένα ολόκληρα πλίνθινα τόξα και κίονες της βασιλικής, που μαρτυρούν καταστροφή από σεισμό, στις αρχές του 7^{ου} αι., γεγονός που προκάλεσε την εγκατάλειψη του ναού και το σταδιακό μαρασμό του οικισμού.

Ο τρόπος που έπεσαν τα τόξα και οι κίονες της βασιλικής φανερόνουν και τη φορά του σεισμικού κύματος: Νότος-Βορράς.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΤΟ ΕΠΙΣΚΟΠΕΙΟ

Κοντά στη βασιλική, βρέθηκε ένα μεγάλο κτίσμα για το οποίο οι αρχαιολόγοι εικάζουν πως πρόκειται για το Επισκοπείο της πόλης. Το οικοδόμημα διαθέτει κεντρική αυλή και γύρω της αναπτύσσονται τα δωμάτια. Η τοιχοποιία του είναι ιδιαίτερα φροντισμένη. Θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως ένα δημόσιο κτήριο.

Ποια στοιχεία του κειμένου δηλώνουν την αμφιβολία των επιστημόνων για την ταυτότητα του κτηρίου;

.....

.....

Πως ερμηνεύουν οι αρχαιολόγοι τα αρχαιολογικά κατάλοιπα;

.....

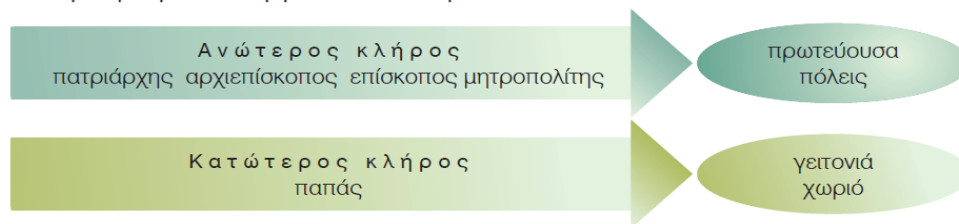
.....

Αν δεχτούμε ότι πρόκειται για το Επισκοπείο, ποιος πιστεύεις πως ζούσε εκεί;

.....

Εκκλησιαστική διοίκηση

Όταν ο χριστιανισμός έγινε νόμιμη θρησκεία στο ρωμαϊκό κράτος, η χριστιανική Εκκλησία μπόρεσε να οργανωθεί καλύτερα.

Οι επίσκοποι ήταν εγκατεστημένοι σε κάθε μεγάλη πόλη της αυτοκρατορίας που ονομαζόταν επισκοπή. Μαζί με τους αυτοκρατορικούς αξιωματούχους και τους τοπικούς εύπορους πολίτες αποτελούσαν τη νέα μορφή εξουσίας.

Συνδυάζοντας τις προηγούμενες πληροφορίες, ποια νομίζεις ότι ήταν η θέση και η σημασία της Αντίκυρας κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο.

.....

.....

Σήμερα υπάρχει το εκκλησιαστικό αξίωμα αυτό; Ποιος είναι ο ρόλος του;

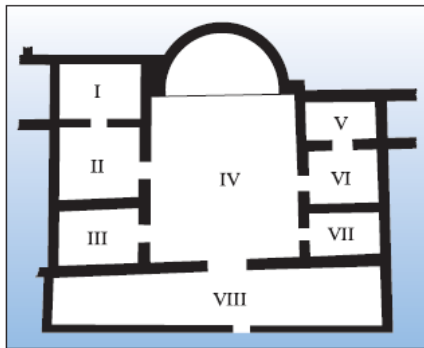
.....

.....

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ – ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

Κατά τη διάρκεια της πρωτοβυζαντινής περιόδου (4ος-7ος αι.) η ζωή των κατοίκων της Αντίκυρας δεν αλλάζει ιδιαίτερα και εξακολουθεί να έχει πολλά στοιχεία από το ρωμαϊκό τρόπο ζωής. Οι φτωχοί ζουν γενικά σε μικρής έκτασης σπίτια, ενώ οι πλούσιοι πολίτες σε μεγάλες επαύλεις, που είχαν την ίδια μορφή με τις παλιότερες ρωμαϊκές. Το κύριο δωμάτιο είναι το «τρικλίνιο», δηλαδή η μεγάλη αίθουσα υποδοχής και συμποσίων. Ονομάστηκε τρικλίνιο από τις τρεις κλίνες που υπήρχαν στο ημικύκλιο, όπου κάθονταν και έτρωγαν ξαπλωμένοι στα γεύματα οι επίσημοι επισκέπτες. Γύρω της υπάρχουν διάφοροι χώροι, όπως υπνοδωμάτια, αποθήκη, κουζίνα, διάδρομοι κ.α. Στην αυλή υπήρχε συνήθως το πηγάδι για την προμήθεια του νερού.

Πολλά αντικείμενα καθημερινής χρήσης που βρέθηκαν στις οικίες αυτές ήταν φτιαγμένα από πηλό, όπως λυχνάρια, μαγειρικά και αποθηκευτικά σκεύη, αγγεία που χρησίμευαν στο σερβίρισμα κ.α. Αποθήκες και καταστήματα εξυπηρετούσαν τις ανάγκες των κατοίκων

Κάτοψη Πρωτοβυζαντινής οικίας:
I Αποθήκη, II Κουζίνα, IV Τρικλίνιο,
V, VI, VII Υπνοδωμάτια.

Οικία στην Αντίκυρα

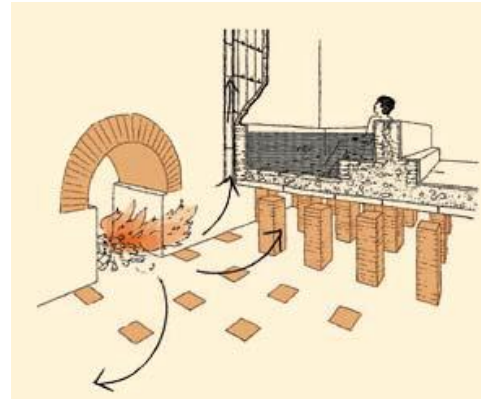
Πηγάδι οικίας στην Αντίκυρα

-Τα παρακάτω αγγεία βρέθηκαν από τους αρχαιολόγους σε οικίες της Αντίκυρας. **Αν έκανες εσύ την ανασκαφή σε ποιο δωμάτιο πιστεύεις ότι θα εύρισκες τα σκεύη αυτά. Θα σε βοηθήσει η κάτοψη της οικίας, καθώς και οι γνώσεις σου και οι υποθέσεις που θα κάνεις για τη χρήση των αγγείων.**

Αμφορέας	Οινοχόη	Χύτρα	Λύχνος
Χρήση:	Χρήση:	Χρήση:	Χρήση:
Βρέθηκε στο χώρο:	Βρέθηκε στο χώρο:	Βρέθηκε στο χώρο:	Βρέθηκε στο χώρο:

«ΤΟ ΜΗ ΛΟΥΣΑΣΘΑΙ ΧΑΛΕΠΟΝ» - ΤΑ ΛΟΥΤΡΑ

Στοιχείο της καθημερινότητας, ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή, αποτελούσε και η ύπαρξη δημόσιων λουτρών στην πόλη της Αντίκυρας. Εξυπηρετούσε την υγιεινή και την περιποίηση του σώματος, ενώ παράλληλα παρείχε την ευκαιρία για κοινωνικές επαφές. Το λουτρό της Αντίκυρας αποτελείται από έξι χώρους. Διατηρεί μέχρι σήμερα τα υπόκαυστα και τους αεραγωγούς για την κυκλοφορία του ζεστού αέρα, καθώς και αποθήκες και αίθουσα αναμονής.

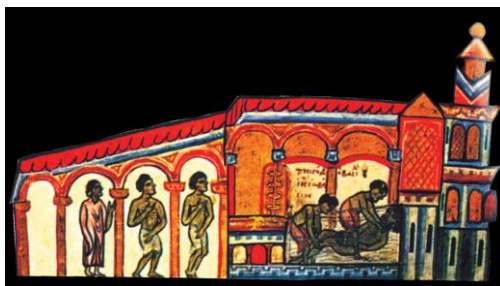

Ο χώρος για τους λουόμενους (το ζεστόν). Θερμαίνόταν με το ζεστό αέρα από τον χώρο της εστίας που κυκλοφορούσε κάτω από το δάπεδο και με αγωγούς διοχετευόταν μέσα στους τοίχους (υπόκαυστα).

Οι δύο εκκλησιαστικοί άνδρες, σύμφωνα με το βίο, αφού άφησαν τα ρούχα τους στο χώρο του αποδυτηρίου, μπήκαν στα λουτρά, και τότε λέει ο επίσκοπος στον όσιο: «Κατέβα πρώτος να ευλογήσεις το νερό, πατέρα, ώστε και εμείς να μοιραστούμε τη δική σου αγιοσύνη». Τότε μόλις ο γέροντας έκανε το σταυρό του και μπήκε στο νερό, ξαφνικά γέμισε ο χώρος θεική ευωδία, που ξεπερνούσε και την τελειότερη τέχνη αρωμάτων... Σύμφωνα με την παράδοση κλείστηκε το λουτρό αμέσως με τρόπο θαυματουργό και για πολλά χρόνια όσος πλησίαζαν την είσοδό του σσφραίνονταν πλούσια τη θεική ευωδία.

(Βίος Ηλία το Σηηλαιώτου, AASS, Sept. III, 858-859)

Ο Ρωμανός Γ', τη νύχτα της 12ης Απριλίου 1034, μεταβαίνει πριν ξημερώσει σε κάποιο από τα λουτρά των ανακτόρων. Ανέβαινε τη σκάλα σιπτός, με την πρόθεση να αλειφθεί με αρώματα, να λουστεί και να καθαρίσει το σώμα του. Μπαίνει στο λουτήρα και πρώτα πλένει το κεφάλι του και καθαρίζει καλά-καλά όλο του το σώμα. Ύστερα, αφήνεται μέσα στο λουτήρα που ήταν πιο βαθύς στο κέντρο. Στην αρχή, κολμipούσε ευχάριστα επιπλέοντας ελαφρά στο νερό, παίρνοντας βαθιές αναπνοές και απολαμβάνοντας της δροσιά...

(Μιχαήλ Ψελλός, «Χρονογραφία», βιβλ. 3, 26).

Η δολοφονία του αυτοκράτορα Ρωμανού Γ' στο λουτρό του.

Ποια διαφορά παρατηρείς ανάμεσα στα δύο αποσπάσματα σε σχέση με τις κοινωνικές αντιλήψεις για το νερό και τα λουτρά;

.....

.....

.....

.....

Υπάρχουν αντίστοιχοι χώροι σήμερα;.....

ΩΡΑ ΓΙΑ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ!

Οι παρακάτω φράσεις είναι Σωστές ή Λανθασμένες;

1. Η ιστορία της Αντίκυρας ξεκινάει από τους προϊστορικούς χρόνους. Σ Λ
2. Οι αρχαίοι Αντικυρείς λάτρεψαν την Αθηνά, την Άρτεμη και τον Ποσειδώνα. Σ Λ
3. Η Αντίκυρα υπήρξε κέντρο ιαματικού τουρισμού. Σ Λ
4. Ο ελλέβορος ήταν ένα φυτό με το οποίο έβαφαν τα υφάσματα. Σ Λ
5. Η Αντίκυρα ήταν εμπορικό κέντρο μόνο κατά την αρχαιότητα. Σ Λ
6. Ο αμφορέας ήταν ένα αγγείο με το οποίο σερβίριζαν κρασί. Σ Λ
7. Η βασιλική της Αντίκυρας χρονολογείται στη μεσοβυζαντινή περίοδο Σ Λ
8. Η ύπαρξη βασιλικής στην Αντίκυρα αποδεικνύει τα δάνεια που έχει δεχθεί ο Χριστιανισμός από την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα. Σ Λ
9. Η βασιλική καταστράφηκε από σεισμό τον 7^ο αιώνα π.Χ. Σ Λ
10. Η λειτουργία των επιγραφών που σώζονται στη βασιλική είναι αφιερωματική Σ Λ
11. Το Επισκοπείο ως κτήριο ήταν θερινή κατοικία του Ρωμαίου Αυτοκράτορα Σ Λ
12. Η ύπαρξη δημόσιων λουτρών στην Αντίκυρα αποτελεί ρωμαϊκή κληρονομιά Σ Λ
13. Τα υπόκαυστα ήταν ένα σύστημα για να ψύχεται το νερό στα λουτρά. Σ Λ
14. Το δάπεδο της βασιλικής είναι καλυμμένο με πλάκες. Σ Λ
15. Οι πρωτοβυζαντινές οικίες που βρέθηκαν στην Αντίκυρα ήταν μόνο επαύλεις Σ Λ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΙΔΕΡΗΣ:** *Αντίκυρα. Ιστορία και Αρχαιολογία*, Αθήνα 2014
- **ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ:** *Ανακαλύπτοντας το παρελθόν*, Θεσ/κη 2004
- **ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ (λήμμα βασιλική)** (προσπελάστηκε 3/1/2017)
- **ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΕΥΒΟΙΑΣ**(Εκπαιδευτικό υλικό για την *Αντίκυρα*)(προσπελάστηκε 3/1/2017)
- **ΟΔΥΣΣΕΥΣ (Αρχαιολογικός χώρος Αντίκυρας)** (προσπελάστηκε 3/1/2017)
- <http://antikira.blogspot.com/> Πληροφοριακό και εικονιστικό υλικό από άρθρα Αθ. Σίδερη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ- ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΜΑΪΣΤΡΕΛΛΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ,
ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν.ΒΟΙΩΤΙΑΣ

ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ: ΣΚΟΥΜΠΑΦΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΠΕ02,
Γ/ΣΙΟΥ ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ, ΜΑΪΣΤΡΕΛΛΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ, Σ.Σ. ΠΕ02